فۋمان مۇناي الابىنىڭ فۋيۋان بىرلەسكەن پۋنكتى وندىرىسكە قوسىلدى

ەلىمىزدىڭ ەڭ ۇلكەن ورەن تەرەڭ مۇناي الابىندا كولەمدى، ٴونىمدى اشۋ جۇزەگە اسىرىلدى

انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **يۋي جياڭيان**، ەرىكتى ٴتىلشى **ۋاڭ چيڭكاي** 11 ـ ايدىڭ 6 ـ كۇنى ۇرىمجىدەن حابارلايدى. جۇڭگو مۇناي ـ تابيعي گاز توبى سەرىكتەستىگى تارىم مۇناي الابى سەرىكتەستىگىنەن ۇعىسۋىمىزشا، 11 ـ ايدىڭ 5 ـ كۇنى شايار اۋدانى كولەمىندەگى فۋمان مۇناي الابى فۋيۋان بىرلەسكەن پۋنكتى تابىسپەن وندىرىسكە قوسىلعان، بۇل ەلىمىزدىڭ ەڭ ۇلكەن ورەن تەرەڭ مۇناي الابى فۋمان مۇناي الابىندا جەر استىنداعى 8000 ــ 9000 مەتر ورەن تەرەڭ قاباتتاعى مۇنايدى، تابيعي گازدى كولەمدى، ٴونىمدى اشۋدى جۇزەگە اسىرعاندىعىنىڭ بەلگىسى بولدى.

فۋيۋان بىرلەسكەن پۋنكتى ــ فۋمان مۇناي الابىنىڭ 5 ميلليون تونناليق ٴوندىرىس قۋاتى قۇرىلىسى ينجەنەرياسىنىڭ ماڭىزدى قۇرامداس بولىگى ٴارى تارىم مۇناي الابىنىڭ ورەن تەرەڭ قاباتتاعى مۇنايدىڭ، تابيعي گازدىڭ ٴونىمىن كولەمدى، ٴونىمدى ارتتىرۋ ينجەنەرياسىنىڭ ٴبىرى. فۋمان مۇناي الابىنىڭ فۋيۋان بىرلەسكەن پۋنكتىن قۇرۋىنداعى ماقسات ــ قازىر بار مۇناي ـ تابيعي گاز الاڭ ـ پۋنكتتەرىنىڭ كوتەرىمدىلىگىنىڭ ارتىپ كەتۋى سياقتى قيىن ماسەلەلەرىن ٴونىمدى شەشىپ، فۋمان مۇناي الابىنىڭ مۇنايدى، تابيعي گازدى ٴبىر جاقتى ەتۋ قۋاتىن ەسەلەپ جوعارىلاتۋدى ىلگەرىلەتۋ.

بىيىل 2 ـ ايدا تارىم مۇناي الابى فۋيۋان بىرلەسكەن پۋنكتى قۇرىلىس ينجەنەرياسىن باستاعان، جاڭادان جىلىنا 2 ميلليون توننا شيكى مۇنايدى ٴبىر جاقتى ەتەتىن، كۇنىنە 2 ميلليون تەكشەمەتر تابيعي گازدى ٴبىر جاقتى ەتەتىن مۇناي ـ تابيعي گازدى ٴبىر جاقتى ەتۋ قوندىرعىسىن ورناتقان ٴارى 220 كيلومەتردەن استام كەلەتىن مۇناي ـ تابيعي گاز جەتكىزۋ قۇبىرى جەلىسىن جاتقىزعان جانە قاتىستى كومەكشى ٴوندىرىس قوندىرعىسىن ورنالاستىرعان. "ينجەنەريا سول جىلى جۇمىس باستاپ، سول جىلى سالىنىپ ٴبىتىپ، سول جىلى وندىرىسكە قوسىلۋدى ىسكە اسىرعان تارىم مۇناي الابىنىڭ تاريحتان بەرى ەڭ قىسقا ۋاقىت ىشىندە سالىنعان 2 ميلليون تونناليق ورەكشە ٴىرى مۇناي ـ تابيعي گاز جەر بەتى ينجەنەرياسى". تارىم مۇناي الابى، مۇناي ـ تابيعي گاز الابى ٴوندىرىس قۋاتى قۇرىلىسى ىستەرى ٴبولىمى جەر بەتى ينجەنەرياليق كاسىپورنىنىڭ جوعارى دارەجەلى مامانى ۋاڭ چاۋحۋي مىنانى ٴبىلدىردى: فۋيۋان بىرلەسكەن پۋنكتى وندىرىسكە قوسىلعاننان كەيىن مۇناي ـ تابيعي گاز ٴوندىرىس قۋاتىنىڭ شىعارىلۋىن تەزدەتىپ، "14 ـ بەسجىلدىقتىڭ" سوڭىندا ٴونىمدى 5 ميلليون توننادان اسىرۋعا پارمەندى تىرەك بولادى.

فۋمان مۇناي الابى "اجال تەڭىزى" دەپ اتالعان تاكلاماكان ٴشولىنىڭ قويناۋىنا ورنالاسقان، ەلىمىزدەگى ەڭ ۇلكەن ورەن تەرەڭ مۇناي الابى، مۇناي ـ تابيعي گاز بايلىعى ٴبىر ميلليارد توننادان اسادى. 2022 ـ جىلى فۋمان مۇناي الابىنىڭ مۇناي ـ تابيعي گاز ٴونىم مولشەرى 3 ميلليون 300 مىڭ تونناليق وتكەلدى بۇزىپ، ەلىمىزدىڭ 7500 مەتر تەرەڭدىكتە سالعان كولەمى ەڭ ۇلكەن، اشۋ ونىمدىلىگى ەڭ جاقسى، ٴوندىرىس قۋاتىنا جەتۋ قارقىنى ەڭ تەز مۇناي الابىنا اينالدى.

"قازىر فۋمان مۇناي الابىنداعى قۇدىقتىڭ كۇندىك مۇناي ٴونىم مولشەرى 9600 توننادان اسىپ، تارىم مۇناي الابىنىڭ كۇندىك شيكى مۇناي ٴونىم مولشەرىنىڭ 5 ۇلەسىنە تايادى". تارىم مۇناي الابى حادي مۇناي ـ تابيعي گاز الۋ باسقارۋ اۋماعى پارتكومىنىڭ شۋجيى، اتقارۋشى القاسى ۋاڭ شياۋپىڭ بىلاي دەدى: بىيىل فۋمان مۇناي الابىنىڭ مۇناي ـ تابيعي گاز ٴونىم مولشەرى ۇزدىكسىز جوعارى دەڭگەيدە ارتۋ كۇيىن ساقتاپ، 4 ميلليون توننادان اساتىندىعى مەجەلەندى.

فۋمان مۇناي الابىنىڭ ساقتالعان مۇنايى جاپپاي 7500 ــ 10 مىڭ مەتر ورەن تەرەڭ قاباتتا. تارىم مۇناي الابى ورەن تەرەڭ تەڭىز قاباتى وپىرىلعان كومىر قىشقىل تۇزدى جىنىس قاباتى گەولوگيالىق نازارياسىندا جاڭالىق اشىپ، ورەن تەرەڭ كۇردەلى بۇرعىلانعان قۇدىق جانە ٴونىمدى قۇرىلىس تەحنيكاسىندا قامال الىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى مىڭ تونناليق 9 قۇدىق جانە ٴبىرسىپىرا 100 تونناليق قۇدىق بۇرعىلاپ، ەلىمىزدىڭ 8000 مەترلىك ورەن تەرەڭ قۇدىقتارى ەڭ كوپ مۇناي الابىنا اينالدى. بىيىل 5 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى 10 مىڭ مەترلىك تەرەڭ قۇدىق شيندي تاكى 1 ـ ٴنومىرلى قۇدىعى دا فۋمان مۇناي الابىندا بۇرعىلاۋدى باستاپ، ەلىمىزدىڭ مۇناي ونەركاسىبىنىڭ ۇزدىكسىز جەر شارىنىڭ ىشكى بولەگىنە شەرۋ تارتۋىن ىلگەرىلەتتى.

"شينجياڭعا بارىپ كورگىم كەلەدى"

ــ «شينجياڭ جاقسى جەردىڭ» استاناداعى قويىلىمى جاقسى باعاعا يە بولدى

انار بۇلت \ شينجياڭ گازەتىنىڭ ٴتىلشىسى **ٴابيبا، ارمان رازاق** 11 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى استانادان حابارلايدى. دۋماندى داپ، ويناقى ٴبي... 11 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى «شينجياڭ جاقسى جەر» اتىنداعى ادەبيەت ـ كوركەمونەر ساۋىق كەشى قازاقستاننىڭ استاناسى استانادا قويىلدى. بۇل جۇڭگو شينجياڭ 2023 ـ جىلعى "شينجياڭ جاقسى جەر" قازاقستانعا، وزبەكستانعا بارىپ مادەنيەت اۋىس ـ كۇيىسىن جاساۋ جانە ساياحات جالپىلاستىرۋ قيمىلدارىنىڭ ٴبىرى.

"ٴان ـ ٴبي ويىندارى وتە تاماشا بولدى، مەن توتەنشە ۇناتتىم"، ـ دەدى كورەرمەن گۇلنار شايمەرگونوۆا. قازاقستاندا تۇراتىن جۇڭگو كاسىپورنىنىڭ قىزمەتكەرى رەتىندە، قىزمەتتەستەرىمەن اۋىس ـ كۇيىس جاساۋ بارىسىندا ول جۇڭگونىڭ جەر ـ جەرىنىڭ جاعدايى مەن سالت ـ ساناسى جونىندە نەگىزگى تۇسىنىككە يە بولدى. بىيىل ول كۇڭزى شۋەيۋانىنىڭ ساباعىنا قاتىناسۋعا تىزىمدەلىپ، جۇڭگو ٴتىلىن ۇيرەنىپ، جۇڭگونى ىشكەرىلەي ٴتۇسىندى، "قويىلىمدى كورگەن سايىن تاعى كورگىم كەلەدى. ەكى ەل ازاماتتارىنىڭ شەكارادان ۆيزاسىز كىرىپ ـ شىعۋ كەلىسىمى كۇشكە يە بولعاننان كەيىن جۇڭگوداعى ساپارىمدى باستايمىن، ٴبىرىنشى باراتىن بەكەتىم ــ شينجياڭ، دۋماندى ٴان ـ ٴبي سالتاناتىن جاقسىلاپ سەزىنسەم دەيمىن".

"شاپالاق سوعا بەرىپ قولىم دا اۋىرىپ كەتتى، ٴاربىر ۇزدىك ارتيستىڭ بارىنە گۇل ۇسىنعىم كەلدى". ٴنومىردى كورىپ بولعاننان كەيىن دە تەبىرەنىسى باسىلماعان كورەرمەن مينايا ۋشا تاعى شينجياڭ فوتوسۋرەت تۋىندىلار كورمەسىنە بارىپ كورمەنى تاماشالاپ، وسى تاماشا كورىنىستەردى ەستەلىككە الماقشى بولدى. ونىڭ قاراۋىنشا، ساۋىق كەشتەگى ارتيستەردىڭ ٴبارى كاسىپكە ىسىلعان، ويىن نومىرلەرى دۋماندى دا قىزعىن بولدى، اسىرەسە، بەيزاتتىق مادەنيەت مۇرا قويىلىمىن تۇڭعىش رەت كورگەنىندە ول توتەنشە اسىرلەندى، "مەنىڭ ەڭ ۇناتقانىم داپ ويىنى بولدى، ريتىمى ەرەكشە كۇشتى ەكەن، اۋەلى، شىعىپ بيگە باسقىم كەلدى، شينجياڭ ماعان توتەنشە جاقىن سەزىلدى".

قويىلىم اياقتالعاننان كەيىن كورەرمەن كاراباچ ۇجيني ارتيستەردى بىرگە سۋرەتكە تۇسۋگە ۇسىنىس ەتتى. ول ٴبي اۋەسكەرى، تۇرلىشە ٴبي ۇيرەنۋدى ۇناتادى، شينجياڭ بيىنەن ازىن ـ اۋلاق حابارى بار، ٴبىراق باسى ـ قاسىندا تاماشالاپ كورگەن ەمەس. ول ۇيرەنۋ ماتەريالى رەتىندە ساقتاپ الماقشى بولىپ وسى رەتكى قويىلىمنىڭ جالپى بارىسىن كەسكىنگە ٴتۇسىردى، "مۇنداي ادەبيەت ـ كوركەمونەر ساۋىق كەشىن ٴبىر جول عانا كورۋ مۇلدە جەتكىلىكسىزدىك ەتەدى، ٴتىپتى دە كوپ ادەبيەت ـ كوركەمونەر ۇيىرمەلەرىنىڭ استاناعا كەلىپ، جۇڭگو مادەنيەتىن ونان ارى تۇسىنۋىمىزگە ورايى جاراتۋىن ٴۇمىت ەتەمىن".

"مەكەنىمىز ٴان ـ ٴبيىنىڭ استاناعا كەلگەنىن توتەنشە ماقتانىش ەتەمىن"، ـ دەدى كورەرمەن زۋراش سامەت. قازىر كوپتەگەن قازاقستاندىق جاس جۇڭگوعا بارىپ وقۋدى، دامۋدى ويلايدى، "وسىنداي ادەبيەت ـ كوركەمونەر ۇيىرمەلەرىنىڭ كوپتەپ كەلىپ، كوپشىلىكتىڭ جۇڭگونىڭ شينجياڭى جونىندە ٴتىپتى دە تەرەڭ تۇسىنىككە يە بولۋىنا ورايى جاراتۋىن ٴۇمىت ەتەمىن".

"جۇڭگو ماعان قاتتى ۇنايدى، وسى رەت ارنايى 2 ساعاتتان استام جول باسىپ قويىلىمدى كورۋگە كەلدىم". قازاقستان كۇڭزى شۋەيۋانىنىڭ وقۋشىسى گۇلبانۋدىڭ كۇڭزى شۋەيۋانىندا جۇڭگو ٴتىلىن ۇيرەنگەنىنە ٴبىر جىل بولدى، ەكى ەل ازاماتتارىنىڭ شەكارادان ۆيزاسىز كىرىپ ـ شىعۋ كەلىسىمى كۇشكە يە بولعاننان كەيىن ول دوستارىمەن بىرگە شي ـ انعا بارىپ وقۋ جونىندە ٴوتىنىش بەرمەك ەكەن، "ٴان ـ ٴبي ارقىلى مەن شينجياڭنىڭ اسەم دە اشىق جەر ەكەندىگىن سەزىندىم، جۇڭگوعا بارعانىمدا، ٴسوز جوق، الدىمەن شينجياڭعا بارىپ كورەمىن".

(باسى 1 ـ بەتتە)

دامۋدى الدىڭعى ورىنعا قويۋ: سيفر جىلعاسىن ونان ارى كىشىرەيتەدى

ٴتوراعا شي جينپيڭ ارناۋلى سوزىندە بىلاي دەدى: ٴبىز دامۋدى الدىڭعى ورىنعا قويىپ، اناعۇرلىم جالپىعا ٴتيىمدى گۇلدەنىپ ـ كوركەيەتىن ينتەرنەت كەڭىستىگىن قۇرۋدى دارىپتەيمىز. سيفر سالاسىنداعى حالىقارالىق اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى تەرەڭدەتىپ، عىلىم ـ تەحنيكا جەتىستىكتەرىن كادەگە جاراتۋدى جەدەلدەتۋىمىز كەرەك. ينفورماتسيالانعان قىزمەت وتەۋدىڭ جالپىلاسۋىن تەزدەتىپ، سيفر جىلعاسىن كىشىرەيتىپ، ينتەرنەتتى دامىتۋ بارىسىندا حالىق تۇرمىسىن قامتاماسىز ەتىپ جانە جاقسارتىپ، اناعۇرلىم كوپ مەملەكەت پەن حالىقتى ينتەرنەتتىڭ دامۋ جەتىستىكتەرىنەن بىرگە يگىلىكتەندىرۋىمىز كەرەك.

ەفيوپياداعى اددىس ابەبا داشۋەسىنىڭ پروفەسسورى كوستاندينوس بەلحۋتسفا بۇدان ايرىقشا اسەر الدى، ول بىلاي دەدى: ينتەرنەت كەڭىستىگى تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋ ــ الەمدىك ينتەرنەتتىڭ دامۋى جونىنەن تەرەڭ رەال مانگە يە، اسىرەسە، قازىرگى تاڭداعى دۇنيە جۇزىندە ساياسي، ەكونوميكالىق دامۋ بىركەلكى بولماي وتىرعان جاعدايدا، ينتەرنەت عىلىم ـ تەحنيكاسى جاعىنداعى حالىقارالىق اۋىس ـ كۇيىستى، سەلبەستىكتى كۇشەيتۋ وركەندەگەن ەلدەر مەن وركەندەپ كەلە جاتقان ەلدەر اراسىنداعى سيفر جىلعاسىن كىشىرەيتىپ، اناعۇرلىم كوپ افريكا ەلدەرىن سيفر ەكونوميكاسى مەن ينتەرنەت دامۋىنىڭ پايداسىنان يگىلىكتەندىرۋگە ٴتيىمدى.

دامۋدى الدىڭعى ورىنعا قويۋدى دارىپتەۋ ۇستانىمى نەگىزىندە، جۇڭگو ٴىس جۇزىندىك ارەكەتىمەن ينتەرنەتتەگى قاتىستى تەحنيكالاردىڭ وركەندەپ كەلە جاتقان اناعۇرلىم كوپ ەلگە پايدا جەتكىزۋىن ىلگەرىلەتتى. رەسەيلىك كومپيۋتەر جۇمساق بولشەگىن اشۋ مامانى ۆياچەسلاۆ ۆولودكوۆيچ مىنانى ٴبىلدىردى: سوڭعى جىلدارى جۇڭگونىڭ ينتەرنەت عىلىم ـ تەحنيكاسى قارىشتاي دامىپ، دۇنيە ٴجۇزىن اناعۇرلىم كوپ ساپالى ينتەرنەت ونىمدەرىمەن جانە قىزمەت وتەۋمەن قامدادى.

تانزانيا داراس ـ سالام داشۋەسى جۇڭگونى زەرتتەۋ ورتالىعىنىڭ مەڭگەرۋشىسى حامفرەي موشي بىلاي دەدى: سوڭعى جىلدارى جۇڭگو تانزانيانىڭ تەلەگراف، سيفرلانعان تولەۋ، ەلەكتروندى ساۋدا سياقتىلاردى قامتىعان ينتەرنەتتەگى قاتىستى عىلىم ـ تەحنيكا سالاسىنىڭ دامۋىنا كوپ ٴتۇرلى تاسىلدەر ارقىلى دەم بەردى، "جۇڭگونىڭ كومەگى قارجىلىق قولداۋ عانا ەمەس، تەحنيكالىق باۋلۋ مەن تاجىريبە ٴبولىسۋدى دە قامتيدى. بۇل ەلىمىزدىڭ عىلىم ـ تەحنيكاسى مەن ينتەرنەت سالاسىنىڭ دامۋى ٴۇشىن ايرىقشا ماڭىزدى".

برازيليا جۇڭگو ماسەلەسىن زەرتتەۋ ورتالىعىنىڭ مەڭگەرۋشىسى روني لينس بىلاي دەدى: 2023 ـ جىلعى دۇنيە جۇزىلىك ينتەرنەت جيىنالىسىنىڭ ۋجىن باسشىلار ٴماجىلىسى بيىلعى ينتەرنەت دۇنيەسىندەگى سالتاناتتى جيىنالىس، باستى تاقىرىبى "سيسەمدى، جالپىعا ٴتيىمدى، سەرپىمدى سيفرلى دۇنيە ٴجۇزىن قۇرۋ ــ ينتەرنەت كەڭىستىگى تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قول ۇستاسا قۇرۋ"، بۇل قازىرگى دامۋ اۋقىمىنا ايرىقشا ۇيلەسەدى، "قوعام دامۋىنىڭ ۇزدىكسىز سيفرلانۋىنا ساي، ٴسوز جوق، بارلىق ادامعا ينتەرنەتتى تەرەزەسى تەڭ تۇرعىدا قولدانۋ ٴارى سيفرلى تەحنيكانى دامىتۋ ورايىن سىيلاپ، قوعامدىق جانە ەكونوميكالىق تەڭسىزدىكتىڭ ۇزدىكسىز ۋشىعۋىنان ساقتانۋ كەرەك".

بەينەت پەن زەينەتتى بىرگە وتكەرۋ: ينتەرنەت حاۋىپسىزدىگى ناقتى ىستەر سەلبەستىگىن تەرەڭدەتەدى

قازىرگى جاساندى زەردە سياقتى تەحنيكالار قارىشتاي دامىعان جاعدايدا، ينتەرنەت ارەكەتى ەرەجەسىن جاساۋ مەن ينتەرنەت حاۋىپسىزدىگى سەلبەستىگىن ىلگەرىلەتۋ ايرىقشا ماڭىزدى بولىپ وتىر. ٴتوراعا شي جينپيڭ بىلاي دەپ باسا دارىپتەدى: ٴبىز بەينەت پەن زەينەتتى بىرگە وتكەرىپ، اناعۇرلىم بەيبىت، حاۋىپسىز ينتەرنەت كەڭىستىگىن قۇرۋدى دارىپتەيمىز. ينتەرنەت يەلىك ۇقىعىنا قۇرمەت ەتۋىمىز، ٴار ەلدىڭ ينتەرنەتتى دامىتۋ جولىنا جانە باسقارۋ ۇلگىسىنە قۇرمەت ەتۋىمىز كەرەك. ينتەرنەت كەڭىستىگى حالىقارالىق ەرەجەسىنە بويسۇنىپ، ينتەرنەت زورەكەرلىگىمەن اينالىسپاۋىمىز كەرەك. ينتەرنەت كەڭىستىگى توپتار قارسىلاسۋىن جانە اسكەري دايىندىق باسەكەسىن تۋدىرماۋ كەرەك. ينتەرنەت حاۋىپسىزدىگى ناقتى ىستەر سەلبەستىگىن تەرەڭدەتىپ، ينتەرنەتتەگى زاڭعا قايشى قىلمىستىق ارەكەتتەرگە پارمەندى سوققى بەرىپ، ساندى مالىمەت حاۋىپسىزدىگىن جانە جەكەلەر ينفورماتسياسىن قورعاۋدى كۇشەيتۋىمىز كەرەك.

حالىقارالىق تەلەگراف بىرلەستىگى تەلەگرافتى ولشەمدەستىرۋ مەكەمەسى 17 ـ زەرتتەۋ گرۋپپاسىنىڭ اقىلشىسى ياڭ شياۋيا بىلاي دەدى: قازىرگى تاڭداعى دۇنيە جۇزىندە كوپتەگەن ەل جاساندى زەردە، جاساندى سەرىك ينتەرنەتى سياقتى جاڭا تەحنيكالارعا قاتىستى ساياساتتاردى تالقىلاۋدى جابال ىلگەرىلەتۋدە، جۇڭگو قاتىستى سالالاردا دا كۇن سايىن ىقپالدى ماڭىزدى كۇشكە اينالۋدا.

حورۆاتيانىڭ حابار ـ بايلانىس جانە كومپيۋتەر مامانى يگور راكتيچ بىلاي دەدى: مەملەكەتتىڭ نەمەسە كاسىپورىننىڭ دامۋى ينتەرنەتتەن ايرىلا المايدى، ايتسەدە وسىمەن قاتار ٴار جاقتىڭ دا ينتەرنەتتىڭ بەتالدى ىستەتىلمەۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتۋ جاۋاپكەرشىلىگى بار. ينتەرنەت كەڭىستىگى تاعدىرلاس ورتاق تۇلعاسىن قۇرۋ سىندى ماڭىزدى ۇستانىم ايرىقشا كورەگەندىككە يە، ول الەمدىك ينتەرنەتتىڭ دامۋىنا ايقىن بەتالىس كورسەتتى.

ەگيپەت مانسۋرا داشۋەسىنىڭ پروفەسسورى، سيفرلاندىرۋعا قاراي تيپ وزگەرتۋدى زەرتتەۋ مامانى ماحمۇد گەندي بىلاي دەدى: جۇڭگو ينتەرنەت جانە ينتەرنەت كەڭىستىگى حاۋىپسىزدىگى سالاسىندا ٴساتتى دامۋ جولىن تاپتى. جۇڭگو قاتىستى عىلىمي زەرتتەۋ سالالارىنداعى ۇسىنىلىمدى مولايتتى، سونداي ـ اق تەحنيكا سالاسىندا ناقتى ىستەر سەلبەستىگىن ورىستەتۋگە دە باستان ـ اياق ىزدەنىس جاساپ، بار ـ جوعىن ٴوزارا اۋىستىرىپ، ينتەرنەت كەڭىستىگىنىڭ حاۋىپسىزدىگىن جەبەدى ٴارى قورعادى.

ۆولودكوۆيچ بىلاي دەدى: جۇڭگو ينتەرنەت حاۋىپسىزدىگىن قامتاماسىز ەتۋ، ينتەرنەت يەلىك ۇقىعىنا قۇرمەت ەتۋ سياقتىلاردى دارىپتەيدى، بۇل رەسەي جاقتىڭ تۇرعىسىمەن بىردەي، تۇتاس ادامزاتتىڭ ينتەرنەتتى دامىتۋ، ودان پايدالانۋ جانە ونى ويداعىداي باسقارۋ، ينتەرنەتتىڭ دۇنيە ٴجۇزى حالقىنا الدەقايدا جاقسى باقىت اكەلۋىنە مۇمكىندىك جاساۋ جاۋاپكەرشىلىگى بار.

وركەنيەتتەر ٴوزارا ۇلگى الۋ: ٴار ەل حالقىنىڭ ٴوزارا ٴتۇسىنىسۋىن، ەتەنە بولۋىن جەبەيدى

جۇڭگو ەجەلدەن ينتەرنەتتىڭ وركەنيەتتەردىڭ ٴوزارا ۇلگى الۋىن جەبەۋدەگى رولىنا ايرىقشا ٴمان بەرىپ كەلەدى، ادامدى نەگىز ەتۋدەن، عىلىم ـ تەحنيكادا ىزگىلىككە تالپىنۋدان جازباي، حالىقارالىق قوعامنىڭ سۇرانىسىنا بەلسەنە ٴۇن قوسىپ، سيفر جىلعاسىن جويۋعا بىرگە كۇش سالىپ، ينتەرنەت مادەنيەتى اۋىس ـ كۇيىسى مەن وركەنيەتتەردىڭ ٴوزارا ۇلگى الۋىن ىلگەرىلەتىپ، ٴالسىز قاۋىمدى قولداۋدى جانە ولارعا كومەكتەسۋدى كۇشەيتىپ، ينتەرنەتتىڭ دامۋ جەتىستىكتەرىنىڭ تۇرلىشە مەملەكەت پەن ٴوڭىر حالىقتارىنا يگىلىك جەتكىزۋىن جەبەدى.

ٴتوراعا شي جينپيڭ بىلاي دەدى: ٴبىز وركەنيەتتەردىڭ ٴوزارا ۇلگى الىپ، اناعۇرلىم تەڭ، سيسەمدى ينتەرنەت كەڭىستىگىن قۇرۋدى دارىپتەيمىز. ينتەرنەتتە اۋىس ـ كۇيىس جاساۋدى، تىلدەسۋدى كۇشەيتىپ، ٴار ەل حالقىنىڭ ٴوزارا ٴتۇسىنىسۋىن، ەتەنە بولۋىن جەبەپ، تۇرلىشە وركەنيەتتەردىڭ سيسەمدى، بىرگە ٴومىر ٴسۇرۋىن ىلگەرىلەتىپ، بۇكىل ادامزاتتىڭ ورتاق قۇندىلىعىن اناعۇرلىم ويداعىداي اسقاقتاتۋىمىز كەرەك.

دۇنيە جۇزىلىك ينتەرنەت جيىنالىسى ۋجىن باسشىلار ٴماجىلىسىنىڭ دۇنيە جۇزىندەگى ەلدەردىڭ ينتەرنەتتە اۋىس ـ كۇيىس جاساۋىن، تىلدەسۋىن كۇشەيتۋدە اتقارعان رولى موشيعا تەرەڭ اسەر قالدىردى. ول مىنانى ٴبىلدىردى: دۇنيە جۇزىلىك ينتەرنەت جيىنالىسى ۋجىن باسشىلار ٴماجىلىسى ٴار ەلگە اۋىس ـ كۇيىس جانە سەلبەستىك جاساۋ تۇعىرىن ازىرلەدى، بۇل الەمدىك عىلىم ـ تەحنيكادا جاڭالىق اشۋدى جانە دامۋدى ىشكەرىلەي ىلگەرىلەتۋگە پايدالى.

ەفيوپيا، كەنيا، نيگەريا سياقتى افريكا ەلدەرىندە جۇڭگونىڭ 5G، جاساندى زەردە، فينانس عىلىم ـ تەحنيكاسى سياقتى سالالارداعى العا باسۋى جەرگىلىكتى ورىندى ٴوز تەحنيكالىق قابىلەتىن دامىتۋعا شابىتتاندىرۋدا جانە مۇنى قولداۋدا. جۇڭگو مەن افريكا ەلدەرىنىڭ اۋىس ـ كۇيىسى، سەلبەستىگى بارىسىندا جۇڭگونىڭ ينتەرنەت قۇرىلىسى تاجىريبەسى قاتىستى وڭىرلەرگە ماڭىزدى ۇلگى ازىرلەدى. بەلحۋتسفا بىلاي دەدى: جۇڭگونىڭ سيفر سالاسىنداعى كاسىپتىك بىلىمدەرى مەن بايلىقتارىنان پايدالانىپ، افريكا ەلدەرىنىڭ ٴوز سيفر نەگىزدىك قۇرىلعىلارىن كۇشەيتىپ، ينتەرنەتتىڭ جالپىلاسۋ سالىستىرماسىن جوعارىلاتۋىنا ٴارى سيفرلانعان قىزمەت وتەۋدەن يگىلىكتەنۋدى جاقسارتۋىنا بولادى. بۇل اناعۇرلىم سيسەمدىلىككە جانە ٴوزارا بايلانىسقا يە قوعام قۇرۋعا پايدالى.

لينس بىلاي دەدى: 2023 ـ جىلعى دۇنيە جۇزىلىك ينتەرنەت جيىنالىسى ۋجىن باسشىلار ٴماجىلىسىن وتكىزۋ ارقىلى جۇڭگو حالىقارالىق بارىس ـ كەلىستى ونان ارى كۇشەيتىپ، سەلبەستىكتى جەبەدى، بۇل ينتەرنەتتەگى قاتىستى تەحنيكا جانە ساۋدا اۋىس ـ كۇيىسىن ىلگەرىلەتۋگە ٴتيىمدى. سونىمەن بىرگە ۋجىن ٴوزىنىڭ مول مادەنيەت مۇرالارى جانە وسى زاماندانعان قۇرىلىستارى ارقىلى ٴداستۇر مەن وسى زامان ۇشتاستىرىلعان جاعىن ايگىلەپ، جۇڭگونىڭ ٴارى تاريحي داستۇرگە قۇرمەت ەتەتىن، ٴارى بولاشاقتا جاڭالىق اشۋعا باستاي الاتىن مەملەكەت ەكەندىگىن بەينەلەدى.

راكتيچ مىنالاردى ٴبىلدىردى: كوپتەگەن حالىقارالىق قۇرىلىمدار جانە ادامدار جۇڭگودا وتكىزىلگەن دۇنيە جۇزىلىك ينتەرنەت جيىنالىسىنا قاتىناسىپ، بولاشاقتاعى سايىستارعا قالاي بىرگە توتەپ بەرۋدى اقىلداستى، بۇل حالىقارالىق قوعامنىڭ ينتەرنەت سالاسىندا سەلبەستىكتى كۇشەيتۋى، دامۋدى جەبەۋى جانە باسقارۋدى كەمەلدەندىرۋى ٴۇشىن توتەنشە ماڭىزدى.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ شەتەلدە تۇراتىن ٴتىلشىلەرىنىڭ جيناق حابارى، جازعان ٴتىلشى: جاڭ جيا ـ ۋي) (شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 11 ـ ايدىڭ 9 ـ كۇنى بەيجيڭنەن بەرگەن حابارى)

(باسى 1 ـ بەتتە)

ينالىپ ٴجۇرۋ بارىسىندا جەر شارى وربيتاسىن كوكتەي وتەتىندىگىن تۇسىندىرەدى.

2023 VB2 كىشى پلانەتاسىنىڭ جەرگە جاقىن نۇكتەسىنىڭ قاشىقتىعى شامامەن 33 مىڭ كيلومەتر، ەسەپتەۋگە قاراعاندا، 11 ـ ايدىڭ 7 ـ كۇنى تۇستەن كەيىن ساعات 3 مولشەرىندە جەرگە جاقىن نۇكتەسىنە جەتكەن.

شينجياڭ وبسەرۆاتورياسى وپتيكا زەرتتەۋ كەڭسەسىنىڭ ورىنباسار مەڭگەرۋشىسى باي جۋنحاي بىلاي دەدى: بۇل جەر شارىن "جاناي وتكەنمەن" بارابار، اتموسفەرا قاباتىنا كىرمەگەندىكتەن، اتموسفەرامەن ۇيكەلىسىپ جارىق جانە جىلۋ شىعارۋ جايتى تۋىلعان جوق، جەر شارىنا تىكە حاۋىپ توندىرە المايدى، الايدا قاتارلاس وربيتاداعى جاساندى سەرىككە ىقپال كورسەتۋى مۇمكىن.

مۇنان سىرت، بۇل رەتكى جاقىن ارالىقتان جەر شارىمەن جاناي ٴوتۋ اتالعان كىشى پلانەتانىڭ وربيتاسىن وزگەرتۋى مۇمكىن. كەزەكتە بۇكىل دۇنيە جۇزىندەگى زەرتتەۋشىلەردىڭ بارلىعى ٴجىتى باقىلاۋدا.

جەرگە جاقىن كىشى پلانەتا دەگەنىمىز كۇنمەن قاشىقتىعى 1.3 استرونوميالىق بىرلىك كولەمى ىشىنە كىرەتىن كىشى پلانەتانى مەڭزەيدى. ولار ينالىپ ٴجۇرۋ بارىسىندا جەر شارىنا ەرەكشە جاقىنداۋى مۇمكىن، اۋەلى، جەر شارىنا سوعىلىپ، جەر شارىنا ويرانداۋ سيپاتتى اپات اكەلۋى مۇمكىن. جەرگە جاقىن كىشى پلانەتالاردى بايقاۋ جانە باقىلاۋ جەر شارى، سونداي ـ اق كەڭىستىك بارلاۋ اسپاپتارى ۇشىراۋى مۇمكىن بولعان سوقتىعىسۋ الدىن الا تۇجىرىمداۋ جانە ودان قورعانۋ رولىن اتقارادى.

ٴتىلشى وسى رەتكى بايقاۋدىڭ شينجياڭ وبسەرۆاتورياسىنىڭ نانشانداعى كورۋ اۋماعى ٴبىر مەتر ۇلكەندىكتەگى وپتيكالىق تەلەسكوبىنان پايدالانىپ، شيڭميڭ كاسىپتەن سىرتقى استرونوميالىق باقىلاۋ ـ ولشەۋ ۇجىمىمەن تەرەڭ سەلبەستىك ورناتۋىنىڭ جەمىسى ەكەندىگىن ۇعىستى. 2023 ـ جىلى 2 ـ ايدىڭ سوڭىندا ەكى جاق سەلبەسىپ، جەرگە جاقىن كىشى پلانەتا 2023 DB2دى تۇڭعىش رەت بايقاپ، جەر شارىنا حاۋىپ تۋدىرمايتىندىعىن تۇراقتاندىرعان بولاتىن.